

Influența unor caracteristici ale companiilor cotate asupra presiunii fiscale

Drd. Carmen VÂLCU,
Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași,
e-mail: valcu_carmen@yahoo.com

Rezumat

Numeroase studii din literatura națională și internațională scot în evidență legătura care există între presiunea fiscală și diferite caracteristici ale întreprinderilor, precum: dimensiunea companiei, nivelul gradului de îndatorare, sectorul de activitate în care își desfășoară activitatea compania, nivelul investițiilor în active fixe sau circulante, guvernanta corporativă și indicele responsabilității sociale corporative.

În ceea ce privește legătura dintre presiunea fiscală și dimensiunea firmei există două puncte de vedere diferite: unul care susține că firmele mari sunt supuse unui control public mai mare și, prin urmare, suportă un „cost politic” în forma unui cote efective de impozitare superioare, iar celălalt consideră că firmele mari plătesc mai puține taxe întrucât alocă mai multe resurse planificării fiscale.

Studiul de față își propune să analizeze măsura în care nivelul presiunii fiscale este influențat de dimensiunea companiilor din țara noastră, în mod particular a celor cotate la BVB, caracteristică definită cu ajutorul celor trei indicatori: cifra de afaceri, numărul mediu de salariați și totalul activelor deținute de companii. În ceea ce privește nivelul presiunii fiscale, variabilele utilizate în analiză includ cota efectivă de impozitare, calculată cu ajutorul formulelor de calcul ce cuprind atât cheltuiala cu impozitul pe profit curent, cât și cheltuiala cu impozitul amânat. Întrucât impozitul pe profit reprezintă doar o parte din totalitatea taxelor și impozitelor pe care trebuie să le suporte compania, cercetarea a fost extinsă și asupra unui indicator ce include pe lângă impozitul pe profit și alte cheltuieli suportate de companii, respectiv cele aferente contribuțiilor pentru angajații lor, dar și cheltuieli cu alte impozite și taxe datorate bugetului de stat.

Cuvinte cheie: cotă efectivă de impozitare; presiune fiscală; dimensiunea companiei; cifra de afaceri;

Clasificare JEL: H40, M40

Vă rugăm să citati acest articol astfel:

Vâlcu, C., (2022), Influence of some Characteristics of Listed Companies on Fiscal Pressure, *Audit Financiar*, vol. XX, no. 3(167)/2022, pp. 525-540,
DOI: 10.20869/AUDITF/2022/167/019

Link permanent pentru acest document:

<http://dx.doi.org/10.20869/AUDITF/2022/167/019>
Data primirii articolului: 19.04.2022
Data revizuirii: 25.04.2022
Data acceptării: 1.07.2022

Introducere

Impozitul reprezintă pentru companie un cost cu impact semnificativ asupra valorii acesteia, problematica și importanța impozitării companiilor fiind dezbătută în multe cercetări economice. Interesul pentru determinarea unei cote efective de impozitare rezultă din faptul că impozitarea profiturilor influențează rentabilitatea unei firme prin faptul că impozitul pe profit diminuează rezultatul brut, dar și fluxurile de numerar, întrucât impozitul pe profit este o cheltuială monetară ce afectează trezoreria unei companii printr-o ieșire de numerar (Bauman, 2011).

Cota efectivă de impozitare este considerată una dintre primele măsuri de evitare a impozitului corporativ (Callihan, 1994). Potrivit acestui autor, cota efectivă de impozitare (engl. *effective tax rate* - ETR) cunoaște două forme: cota de impozitare medie (ETR medie) și cota de impozitare marginală (ETR marginală). Cota de impozitare marginală reprezintă cota de impozit plătită pentru o unitate suplimentară de venit dintr-un anumit proiect de investiții. Această cotă (ETR marginală) trebuie utilizată pentru a investiga efectul impozitării asupra deciziilor de investiții. Cota de impozitare medie (ETR medie) este mai potrivită pentru a exprima sarcina fiscală generală a companiei deoarece exprimă cota de impozit plătit pe venitul companiei.

Rata efectivă de impozitare cuantifică nivelul efectiv al sarcinii fiscale suportate de către o companie, cea mai utilizată formulă de calcul din numeroase studii de specialitate (Chen, 2010; Armstrong, 2012; Kraft, 2014), fiind determinată ca raport între cheltuielile totale cu taxele și impozitele și cheltuielile totale înainte de plata taxelor și impozitelor.

Nicodeme (2001) calculează rata efectivă de impozit pe profit ca raport între impozitul pe profit și cifra de afaceri, în timp ce Gupta & Newberry (1997) calculează acest indicator ca raport între impozitul pe profit și rezultat înainte de înregistrarea dobânzilor, respectiv ca raport între impozit pe profit și cash-flow operațional.

Chek Derashid & Hao Zhang (2003) calculează cota efectivă de impozitare utilizând cinci formule de calcul, eliminând din eșantion firmele cu cote efective de impozitare negative. Aronmwan (2019), în lucrarea sa cu privire la evaziunea fiscală, măsuri și perspective propune cinci categorii de cote efective de impozitare (ETR) care diferă prin modul de calcul, și anume: ETR contabil, ETR curent, ETR plătit (cash), ETR cash-flow și ETR diferențial.

1. Revizuirea literaturii de specialitate

Legătura dintre cota efectivă de impozitare și dimensiunea firmei a fost studiată de mai mulți autori (Stickney & McGee, 1982; Zimmerman, 1983; Porcano, 1986; Kern & Morris, 1992; Gupta & Newberry, 1997; Kim & Limpaphayom, 1998; Richardson & Lanis, 2007 etc.). În studiul său, Zimmerman (1993) a ajuns la concluzia că firmele mari și de succes sunt mult mai vizibile pe piață, motiv pentru care ele sunt victimele unor acțiuni de reglementare mai mari. Potrivit acestei teorii firmele mai mari se confruntă cu cote efective de impozitare mai mari. Această teorie este însă contrară teoriei lui Siegfried (1972) potrivit căreia firmele cu resurse mai mari influențează politicile fiscale în favoarea lor, se angajează în planificarea fiscală și își organizează activitățile pentru a realiza economii prin optimizare fiscală. Conform acestei teorii, ca urmare a influenței politice, în cazul firmelor mari se constată o scădere a cotei efective de impozitare. Afirmatia are la bază un studiu pe 250 corporații incluse în clasamentul Fortune 500 (cele mai mari companii publice americane după cifra de afaceri). Rezultatele studiului au pus în evidență că: mai mult de jumătate din companii, respectiv 130 de entități, nu au plătit nici o sumă cu titlu de impozite federale pe venit sau au primit reduceri de impozite definitive în cel puțin unul din cei cinci ani din 1981 până în 1985.

În studiul lor asupra legăturii dintre cota efectivă de impozitare și dimensiunea firmei, Gupta & Newberry (1997) au folosit următorii indicatori: variabila dependentă - cota efectivă de impozitare calculată ca raport între impozitul pe profit (fără impozite amânate) și rezultatul brut, iar ca variabile independente: dimensiunea firmei (indicator SIZE - stabilit luând în calcul totalul activelor la valoare contabilă) și levierul financiar (LEV - măsurat prin raportarea datoriilor pe termen lung la active totale). La aceste variabile s-au adăugat și cele legate de deciziile de investiții ale firmelor, fiind utilizați indicatorii: rata de investire în active fixe (CAPINT - calculat ca raport între imobilizări corporale nete și active totale) și rata de investire în stocuri (INVINT - calculat ca raport între stocuri și total active). O altă categorie de variabile utilizate în analiză a fost cea legată de implicarea firmei în activitatea de cercetare-dezvoltare (RDINT - calculat ca raport între cheltuielile de cercetare-dezvoltare la vânzările nete)

și indicatorul rentabilitatea activelor (ROA - calculat ca raport între venitul înainte de impozitare și total active). Rezultatele studiului au pus în evidență faptul că atunci când analiza este efectuată pe o perioadă mai mare de timp indicatorul cota efectivă de impozitare nu mai este corelat cu dimensiunea firmei, ci cu dimensiunea activelor și a capitalului.

În opinia lui Md. Noor (2010), cota efectivă de impozit pe profit este considerată un indicator de calcul al presiunii fiscale a întreprinderii deoarece sintetizează totalitatea facilităților fiscale acordate de autorități, facilități care conduc la rate efective de impozitare mai mici decât cotele legale. Cercetările realizate de către acest autor scot în evidență faptul că întreprinderile mai mari suportă cote de impozite efective mai mari, iar la nivel de domenii de activitate în sectorul comerțului, serviciilor și al construcțiilor întâlnim rate efective de impozit mai mari comparativ cu industria prelucrătoare și turism, unde rata efectivă de impozitare este mai redusă.

Există însă și opinii contrare! Derashid & Zhang (2003) susțin că între cota efectivă de impozit și mărimea întreprinderii există o corelație negativă, în timp ce rezultatele studiului întocmit de către Gupta & Newberry (1997) arată că rata efectivă de impozitare nu este corelată cu mărimea întreprinderii, ci cu structura capitalurilor și cu cea a activelor.

Anastasia Kraf (2014), în baza studiului efectuat pe un grup de 487 companii germane pe un orizont de timp 2005-2011, observă o relație pozitivă între rentabilitatea activelor, dimensiunea firmei și cota efectivă de impozitare, punând în evidență faptul că întreprinderile de dimensiuni mari înregistrează cote efective de impozitare mai ridicate.

2. Metodologia de cercetare

2.1. Delimitarea eșantionului și a obiectivelor cercetării

Selecția companiilor incluse în studiu s-a efectuat exclusiv de pe segmentul principal, dintr-un total de 86 companii cotate la BVB eliminându-se instituțiile financiar-bancare, societățile de investiții financiare precum și companiile delistate sau suspendate. În urma selecției efectuate am obținut o bază de date formată din 62 de

companii, care au format unitățile statistice. Metodele utilizate sunt metode explorative de analiză a variabilelor numerice ce permit sintetizarea informației conținute într-un ansamblu de date, analize descriptive și de corelație a variabilelor dependente și independente incluse în studiu. Datele au fost colectate din situațiile financiare ale companiilor incluse în eșantion pentru un orizont de timp de 10 ani (2011-2020).

Pentru îndeplinirea scopului cercetării au fost stabilite următoarele obiective:

1. Analiza descriptivă a cotei efective de impozitare utilizând formule de calcul identificate în literatura de specialitate națională și internațională
2. Analiza descriptivă a presiunii fiscale
3. Analiza caracteristicilor care definesc dimensiunea companiilor cotate la Bursa de Valori București cu ajutorul indicatorilor: număr mediu salariați, dimensiunea totală a activelor și nivelul cifrei de afaceri
4. Stabilirea unor corelații între cota efectivă de impozitare, respectiv presiunea fiscală și dimensiunea companiilor.

2.2. Descrierea variabilelor utilizate

Pentru a analiza nivelul de impozitare al unei companii variabilele dependente utilizate sunt: cota efectivă de impozitare și presiunea fiscală. Încadrarea întreprinderilor în funcție de dimensiune s-a realizat având la bază Legea nr. 346 din 14 iulie 2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, publicată în Monitorul Oficial nr. 681 din 29 iulie 2004. Potrivit acestei legi, încadrarea unei întreprinderi s-a efectuat luând în calcul trei criterii: numărul mediu de salariați, cifra de afaceri anuală și valoarea activelor totale.

2.2.1. Cota efectivă de impozitare

Pentru o analiză cât mai exactă și realistă, cota efectivă de impozitare a fost calculată utilizând patru formule de calcul identificate în literatura de specialitate internațională și detaliate în

Tabelul nr.1.

Tabelul nr. 1. Formule de calcul a cotei efective de impozitare

Variabila cota efectivă de impozitare	Formula de calcul aplicată
ETR1	$\frac{\text{Cheltuieli cu impozitul pe profit curent (conturile 691+695+698)}}{\text{Rezultat brut}}$ Unde : <ul style="list-style-type: none"> • 691= cheltuiala cu impozit pe profit curent • 695= cheltuieli cu impozit specific unor activități • 698 = alte impozite reprezentate la elementele de mai sus , respectiv impozit pe venit microîntreprindere
ETR2	$\frac{\text{Cheltuieli cu impozit profit curent+impozite amânate+impozite legate de incertitudini}}{\text{Rezultat brut}}$ $\frac{\text{conturile: 691+692+693+695+698}}{\text{Rezultat brut}}$ Unde: <ul style="list-style-type: none"> • 692= Cheltuieli cu impozit pe profit amânat • 693 = Cheltuieli cu impozitul pe profit, determinate de incertitudinile legate de tratamente fiscale
ETR3	$\frac{\text{Cheltuieli cu impozitul pe profit curent (conturile 691+695+698)}}{\text{Cifra de afaceri}}$
ETR4 (termen lung)	$\frac{\sum_{t=1}^n \text{Cheltuieli cu impozit pe profit curent}}{\sum_{t=1}^n \text{Rezultat brut}}$

Sursa: Prelucrare proprie, pornind de la formulele de calcul identificate în literatura de specialitate

În situația în care cota efectivă de impozitare calculată prin oricare formulă de calcul este negativă ca urmare a faptului că societățile înregistrează pierderi contabile (rezultat brut negativ), unitățile statistice au rămas incluse în eșanșon cu o cotă efectivă de impozitare stabilită la 0%.

De asemenea a fost analizată situația companiilor care înregistrează atât pierderi contabile (numitor negativ), cât și rambursări de impozite (numărător negativ), prin raportarea celor două variabile (impozit pe profit și rezultat brut) obținând o valoare pozitivă. Și în acest caz valoarea cotei efective de impozitare a fost stabilită la 0% întrucât societatea nu a achitat nici un impozit pe profit la bugetul statului. Companiile cu pierderi fiscale și rambursări de impozit pe profit a căror cotă efectivă de impozitare a fost stabilită la 0% sunt: Retrasib S.A. - pentru anii 2016 și 2020, Bittnet Systems S.A. - pe anul 2019, Alro S.A. - pentru anul 2014 și Impact Developer&Contractor S.A. - pentru anii 2012 și 2013.

În plus, există situația în care pe site-ul oficial al Bursei de Valori București nu sunt publicate situațiile financiare pentru întreaga perioadă de referință (anii 2011-2020), motiv pentru care cota efectivă de impozitare pe termen

lung a fost raportată la numărul de ani pentru care au fost colectate date financiare.

2.2.2 Presiunea fiscală

Întrucât contribuția impozitului pe profit la veniturile bugetare este redusă calculele care iau în considerare doar acest indicator pentru analiza presiunii fiscale nu sunt relevante. Literatura de specialitate completează atât la numărător, cât și la numitor cu variabile menite să măsoare cât mai bine nivelul presiunii fiscale înregistrat de către întreprinderi.

Pentru determinarea costurilor fiscale, utilizând datele furnizate în contul de profit și pierdere publicat de către companiile cotate la Bursa de Valori București, sector principal, au fost luate în considerare: cheltuiala cu impozitul pe profit, venitul sau impozitul special achitat de către companii din sectorul HORECA, alte cheltuieli cu impozite și taxe și cheltuielile privind asigurările și protecția socială, la care s-a adăugat valoarea reconstituită a contribuțiilor sociale și fiscale ale angajaților.

Formula aplicată pentru calculul presiunii fiscale este următoarea (Istrate, 2021):

$$\text{Pres. fiscală} = \frac{\text{Chelt.impoz.profit(venit,special)} + \text{Ch.alte impozite și taxe} + (\text{Contrib.angajator} + \text{Contrib.angajat})}{\text{Cifra de afaceri}}$$

Cheltuiala cu impozitul pe profit, venit sau impozitul special este cea care apare explicit în contul de profit și pierdere întocmit de către companiile incluse în eșantion și publicat conform formatului impus de către Ministerul Finanțelor Publice. Exceptând societățile din domeniul HORECA, care înregistrează pe lângă impozit pe profit și impozit specific, majoritatea companiilor înregistrează impozit pe profit.

Cheltuielile cu impozite, taxe și vărsăminte asimilate includ impozitele locale, contribuții la fonduri speciale, cheltuieli cu alte impozite și taxe înregistrate de societăți, precum și cota parte din TVA-ul nedeductibil trecut pe cheltuieli. Această cheltuială, cont 635, se regăsește în contul de profit și pierdere la rândul corespunzător.

Contribuțiile angajatorului se regăsesc explicit în contul de profit și pierdere la rândul corespunzător, conturi 645 și 646 *Cheltuieli privind asigurările și protecția socială*, și includ contribuțiile suportate de angajator, calculate

conform normelor în vigoare, în funcție de salariile acordate.

Contribuțiile angajatului includ contribuțiile sociale și fiscale individuale, recalulate pe baza salariilor brute care se regăsesc în contul de profit și pierdere (cont 641 *Salarii și indemnizații*). În vederea calculării acestei contribuții am utilizat un indicator, respectiv cota procentuală anuală publicată de INSSE în cadrul tabelului FOM120A *Indicatori structurali din statisticele câștigurilor salariale și costului forței de muncă*, disponibil la adresa <http://statistici.insse.ro/shop/index.jsp?page=tem-po3&lang=ro&ind=FOM120A>. Pentru anii 2019 și 2020 costul forței de muncă nu se cunoaște încă, însă întrucât nu au existat modificări în ceea ce privește nivelul contribuțiilor salariale am considerat acest indicator ca având aceeași valoare cu cea din anul 2018. Cota procentuală anuală cu privire la costul forței de muncă publicată de către INSSE pentru perioada analizată (2011-2020) este detaliată în **Tabelul nr. 2.**

Tabelul nr. 2. Costul forței de muncă conform FOM120A

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
43,3%	43,5%	43,4%	43,7%	41,8%	41,4%	41,8%	41,9%	41,9%	41,9%

Sursa: Proiecție proprie, conform <http://statistici.insse.ro/shop/index.jsp?page=tempo3&lang=ro&ind=FOM120A>

2.2.3. Caracteristici ale dimensiunii companiilor

Variabila SIZE este determinată însumând totalitatea activelor din situațiile financiare ale companiilor, format

Ministerul Finanțelor Publice, publicat pe site-ul oficial Bursa de Valori București de fiecare companie la închiderea exercițiului financiar.

$$SIZE = Total\ Active\ Imobilizate + Total\ Active\ Circulante + Cheltuieli\ în\ avans$$

Numărul mediu de salariați este preluat din situațiile financiare format Ministerul Finanțelor Publice, pentru perioada de referință 2011-2020. Analiza descriptivă a scos în evidență că cele mai multe companii se încadrează în categoria întreprinderilor mari cu un număr de salariați cuprins între 250 și 999.

Cifra de afaceri: analiza dimensiunilor companiilor în funcție de cifra de afaceri a fost efectuată tot în baza Legii nr.346/2004 cu modificările și completările ulterioare. Pentru stabilirea plafoanelor în ceea ce privește cifra de afaceri am utilizat cursul EURO publicat de Banca

Națională a României în ultima zi a fiecărui an analizat, pragurile fiind stabilite în valori medii anuale.

3. Rezultate obținute

3.1. Analiza descriptivă a cotei efective de impozitare

Analiza descriptivă a cotei efective de impozitare, luând în calcul cheltuiala cu impozitul pe profit curent la numărător și rezultatul brut la numitor (ETR1) pentru perioada de referință 2011-2020, este detaliată în **Tabelul nr. 3.**

Tabelul nr. 3. Analiza descriptivă a cotei efective de impozitare ETR1

ETR1	Valori minime %	Valori maxime %	Media %
ETR1_2020	0	41,56	10,39
ETR1_2019	0	153,06	14,01
ETR1_2018	0	85,24	12,14
ETR1_2017	0	50,68	9,41
ETR1_2016	0	53,95	12,9
ETR1_2015	0	86,15	13,35
ETR1_2014	0	74,92	14,17
ETR1_2013	0	150,57	16,13
ETR1_2012	0	66,24	13,80
ETR1_2011	0	71,14	14,50

Sursa: Prelucrări proprii în Excel și SPSS

Putem observa că, în medie, cota efectivă de impozitare ETR1 este apropiată de cota standard de impozitare, care este de 16%, cea mai ridicată cotă efectivă de impozitare medie fiind în anul 2013 (16,1347%), iar cea mai scăzută cotă efectivă de impozitare medie fiind în anul 2017 (9,4056%).

Analizând cota efectivă de impozitare conform celei de-a doua formule de calcul (ETR2), respectiv luând în calcul atât cheltuiala cu impozitul pe profit curent, cât și cheltuiala cu impozitul pe profit amânat la numărător și rezultatul brut la numitor am obținut datele prezentate în **Tabelul nr. 4.**

Tabelul nr. 4. Analiza descriptivă a cotei efective de impozitare ETR2

ETR2	Valori minime %	Valori maxime %	Media %
ETR2_2020	0	41,56	12,60
ETR2_2019	0	170,17	16,66
ETR2_2018	0	85,24	14,08
ETR2_2017	0	54,43	11,00
ETR2_2016	0	53,95	14,42
ETR2_2015	0	86,15	14,87
ETR2_2014	0	15,12	15,12
ETR2_2013	0	170,7	18,76
ETR2_2012	0	66,24	14,31
ETR2_2011	0	71,14	15,14

Sursa: Prelucrări proprii în Excel și SPSS

Luând în calcul atât cheltuiala cu impozitul curent, cât și cea cu impozitul amânat putem observa că variabila cota efectivă de impozitare ETR2 a crescut în medie pentru fiecare an de referință cu 2 puncte procentuale, apropiindu-se foarte mult de cota legală de impozitare de 16%, consecință a aplicării Standardelor de Raportare Financiară. Impozitul amânat este o consecință a recunoașterii situației financiare a unei companii, deținerea de active și datorii reprezentând o sursă

generatoare de câștiguri sau pierderi, după caz. Prin urmare, orice creștere sau diminuare a valorii unei companii trebuie impozitată sau, din contră, trebuie redusă impozitarea.

Aplicarea celei de-a treia formule de calcul, respectiv prin raportarea cheltuielii cu impozitul pe profit curent la cifra de afaceri, pune în evidență o impozitare redusă a companiilor incluse în eșantion, rezultatele obținute fiind prezentate în **Tabelul nr. 5.**

Tabelul nr. 5 Analiza descriptivă a cotei efective de impozitare ETR3

ETR3	Valori minime %	Valori maxime %	Media %
ETR3_2020	0	8,80	1,42
ETR3_2019	0	6,31	1,33
ETR3_2018	0	11,76	1,50
ETR3_2017	0	8,03	1,19
ETR3_2016	0	12,14	1,48
ETR3_2015	0	8,47	1,32
ETR3_2014	0	8,76	1,36
ETR3_2013	0	10,69	1,27
ETR3_2012	0	8,54	1,27
ETR3_2011	0	8,54	1,27

Sursa: Prelucrări proprii în Excel și SPSS

Analizând **Tabelul nr. 5** putem observa că ponderea impozitului pe profit în cifra de afaceri este foarte mică pentru toți anii de referință (între 1,19% și 1,50%), aspect ce face din România o țară extrem de atractivă pentru investițiile cu capital străin.

Analiza cotei efective de impozitare pe termen lung (ETR_termen_lung) scoate în evidență o cotă medie de impozitare de 13,4184%, cu un minim de 0% (companii care

înregistrează pierderi contabile) și un maxim de 53,98%.

Analizând cele 62 de companii incluse în eșantion putem observa că un număr foarte ridicat de companii înregistrează fie pierderi contabile, fie nu au de plată impozit pe profit. Analiza companiilor care au înregistrat cote efective de impozitare egale cu 0 pentru intervalul de referință analizat, 2011-2020, este prezentată în **Tabelul nr. 6**.

Tabelul nr. 6. Analiza descriptivă a cotei efective de impozitare ETR4

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ETR1=0	22	23	24	18	22	18	24	17	21	22
ETR2=0	20	22	22	18	20	16	21	16	17	20
ETR3=0	22	22	23	18	20	17	18	16	19	18
ETR_termen_lung	7									

Sursa: Prelucrări proprii în Excel și SPSS

Din **Tabelul nr. 6** putem observa că un număr de 7 companii nu au înregistrat cotă efectivă de impozitare pozitivă în nici unul din anii care au format intervalul de referință luat în calcul (ETR_termen_lung în perioada 2011-2020).

3.2. Analiza descriptivă a presiunii fiscale

Întrucât contribuția impozitului pe profit la veniturile bugetare este redusă, calculele care iau în considerare doar acest indicator pentru analiza presiunii fiscale nu sunt relevante, prin

urmare este necesară includerea atât la numărător, cât și la numitor de variabile menite să măsoare cât mai bine nivelul presiunii fiscale înregistrat de către întreprinderi.

O analiză a ponderii cheltuielilor luate în calcul pentru determinarea presiunii fiscale scoate în evidență faptul că ponderea impozitului pe profit este redusă comparativ cu ponderea cheltuielilor aferente contribuțiilor salariale în cifra de afaceri.

Analiza descriptivă a presiunii fiscale este detaliată în **Tabelul nr. 7**.

Tabelul nr. 7. Analiza descriptivă a indicatorului presiune fiscală

Presiunea fiscală	Valori minime %	Valori maxime %	Media %
Pr_fiscală_2020	1,47	368,83	30,61
Pr_fiscală_2019	0,83	206,56	18,03
Pr_fiscală_2018	4,04	109,68	18,77
Pr_fiscală_2017	0,41	99,37	15,34
Pr_fiscală_2016	0,66	61,34	12,81
Pr_fiscală_2015	0,58	32,72	11,01
Pr_fiscală_2014	0,47	31,39	11,21
Pr_fiscală_2013	0,29	27,88	11,16
Pr_fiscală_2012	0,34	27,91	10,70
Pr_fiscală_2011	0,42	51,68	11,16

Sursa: Prelucrări proprii în Excel și SPSS

Din analiza descriptivă obținută prin prelucrarea datelor cu ajutorul programului SPSS putem observa un nivel mediu al presiunii fiscale foarte ridicat pentru anul 2020, unde nivelul presiunii fiscale medii a fost de 30,61% și un nivel minim înregistrat în anul 2012 de 10,70%.

În ceea ce privește evoluția presiunii fiscale în România, în perioada 2011-2020, putem observa că pentru un nivel al pragului de semnificație de 95%: perioada 2011-2015 se caracterizează printr-o stabilitate a nivelului presiunii fiscale, urmată de o creștere progresivă a acestui indicator de la an la an, anul 2020 marcând o creștere exponențială a presiunii fiscale în majoritatea companiilor cotate la Bursa de Valori București.

Creșterea continuă a nivelului presiunii fiscale este corelată pozitiv cu creșterea ponderii contribuțiilor salariale în cifra de afaceri și creșterea cheltuielilor cu impozitele și taxele în cifra de afaceri. În ceea ce privește ponderea impozitului pe profit în cifra de afaceri putem observa că acest impozit nu influențează semnificativ nivelul presiunii fiscale, consecință a ponderii sale reduse în cifra de afaceri.

3.3. Analiza descriptivă a indicatorilor ce caracterizează dimensiunea companiei

Încadrarea întreprinderilor în funcție de dimensiune are la bază Legea nr. 346 din 14 iulie 2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, publicată în Monitorul Oficial nr. 681 din 29 iulie 2004. Potrivit acestei legi încadrarea unei întreprinderi se face luând în calcul trei criterii:

- Numărul mediu de salariați
- Cifra de afaceri anuală
- Activele totale

Potrivit acestei legi, categoria micro-întreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii include întreprinderile care au mai puțin de 250 de salariați și care au o cifră de afaceri anuală ce nu depășește 50 de milioane de euro sau care dețin active totale care nu depășesc 43 de milioane de euro.

Întreprinderile mici sunt definite ca întreprinderi care au până la 49 de salariați și realizează o cifră de afaceri anuală netă sau dețin active totale de până la 10 milioane de euro.

Micro-întreprinderile sunt definite ca întreprinderi care au până la 9 salariați și realizează o cifră de afaceri anuală sau dețin active totale de până la 2 milioane euro.

Respectarea pragurilor referitoare la numărul de salariați este obligatorie, în timp ce o întreprindere poate opta între a respecta fie pragul referitor la cifra de afaceri într-un an, fie cel referitor la activele totale. Dacă pragurile pentru încadrarea unei întreprinderi mijlocii definite de Legea nr.346 din 2004 cu modificările și completările ulterioare sunt depășite pe timpul a două exerciții financiare consecutive, atunci întreprinderea este considerată mare.

3.3.1. Analiza descriptivă a cifrei de afaceri

Analiza descriptivă a indicatorului cifra de afaceri și evoluția acestuia în perioada 2011-2020 pentru companiile incluse în analiză a fost realizată cu ajutorul programului SPSS și este detaliată în **Tabelul nr. 8.**

Tabelul nr. 8. Analiza descriptivă a indicatorului cifră de afaceri

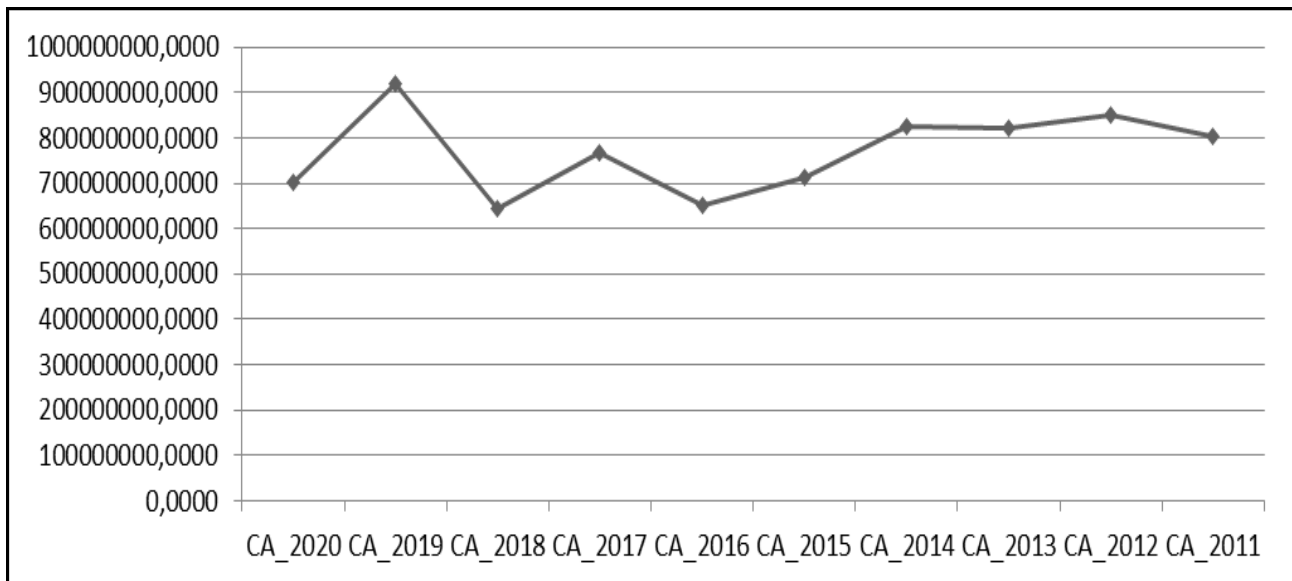
Cifra de afaceri	Valori minime	Valori maxime	Media
CA_2020	330.125	14.795.525.494	701.410.272
CA_2019	235.872	19.793.585.306	920.720.778
CA_2018	630.019	17.817.366.024	645.516.706
CA_2017	1.448.524	14.764.836.448	766.990.014
CA_2016	1.464.691	12.523.026.161	649.835.786
CA_2015	3.839.458	13.687.616.179	713.921.549
CA_2014	4.626.486	16.511.641.496	826.534.877
CA_2013	4.929.292	18.071.913.810	820.429.393
CA_2012	3.811.893	19.510.054.765	849.570.927
CA_2011	4.576.125	16.565.465.973	802.725.341

Sursa: Prelucrări proprii în Excel și SPSS

Evoluția cifrei de afaceri în valori medii anuale pentru perioada analizată (2011-2020) realizată de către

companiile cotate la Bursa de Valori București este evidențiată în **Figura nr. 1.**

Figura nr. 1. Evoluția cifrei de afaceri în valori medii anuale pentru companii cotate la Bursa de Valori București în perioada 2011-2020

Sursa: Prelucrări proprii în Excel și SPSS

3.3.2. Analiza descriptivă a numărului mediu de salariați

În ceea ce privește numărul mediu de salariați înregistrat de companiile din eșantionul constituit,

analiza descriptivă realizată cu ajutorul programului SPSS este detaliată în **Tabelul nr. 9.**

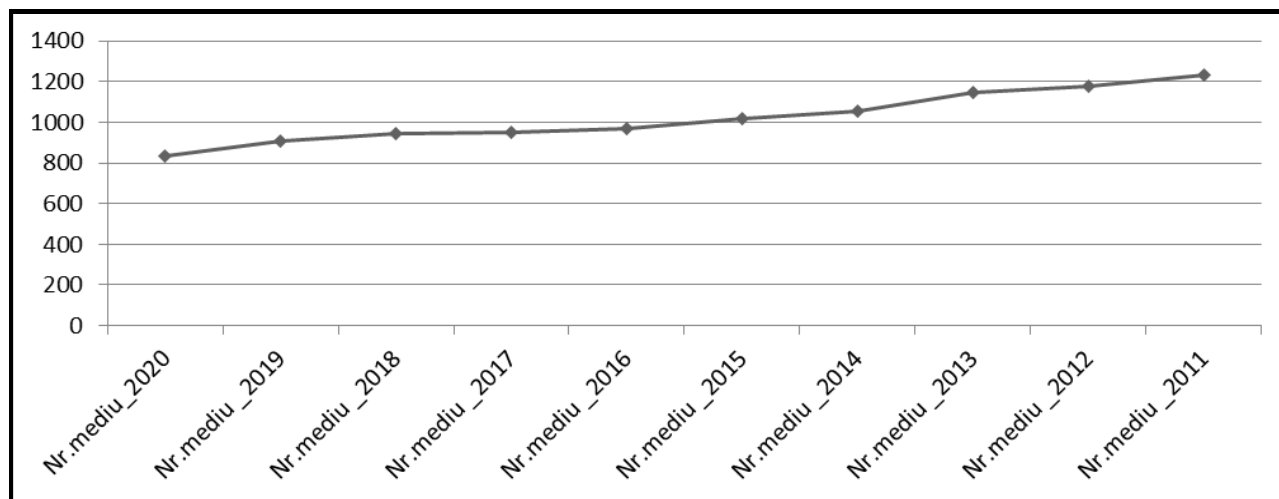
Tabelul nr. 9. Analiza descriptivă a indicatorului număr mediu salariați

Număr mediu salariați	Valori minime %	Valori maxime %	Media %
Nr.mediu_2020	1	10.949	836
Nr.mediu_2019	1	11.814	907
Nr.mediu_2018	4	12.498	944
Nr.mediu_2017	15	13.322	952
Nr.mediu_2016	13	14.380	971
Nr.mediu_2015	9	15581	1.020
Nr.mediu_2014	9	17.866	1.054
Nr.mediu_2013	21	19.016	1.149
Nr.mediu_2012	13	20.508	1.176
Nr.mediu_2011	17	22.052	1.230

Sursa: Prelucrări proprii în Excel și SPSS

Numărul mediu anual de salariați obținut cu ajutorul programului SPSS pentru un prag de semnificație de 95% este situat între 1.230 persoane în anul 2011 și 836 persoane pentru anul 2020.

Evoluția numărului mediu de salariați în valori medii anuale pentru perioada analizată (2011-2020) pentru companiile cotate la Bursa de Valori București este evidențiată în *Figura nr. 2*.

Figura nr. 2. Evoluția numărului mediu de salariați în valori medii anuale pentru companiile cotate la Bursa de Valori București în perioada 2011-2020

Sursa: Prelucrări proprii în Excel și SPSS

Din evoluția numărului mediu anual de salariați pentru perioada 2011-2020 putem observa o descreștere continuă, numărul mediu anual de salariați scăzând în medie cu 10 procente față de anul precedent.

3.3.3. Analiza descriptivă a activelor totale

Dimensiunea companiilor a fost analizată și cu ajutorul indicatorului SIZE care reprezintă totalitatea activelor companiilor incluse în eșantion. Analiza descriptivă a acestui indicator este realizată cu ajutorul programului SPSS și este detaliată în *Tabelul nr.10*.

Tabelul nr. 10. Analiza descriptivă a indicatorului Total Active (SIZE)

Total Active	Valori minime	Valori maxime	Valori medii anuale	CA valori medii anuale	Pondere Total Active în CA%
SIZE_2020	10.931.407	46.858.131.207	1.694.145.477	701.410.272	241,53
SIZE_2019	5.805.657	46.260.223.016	1.638.847.675	920.720.778	178,00
SIZE_2018	6.005.336	43.068.031.308	1.580.068.493	645.516.706	244,78
SIZE_2017	8.446.856	41.137.768.266	1.555.969.405	766.990.014	202,87
SIZE_2016	11.132.453	41.238.507.345	1.547.348.796	649.835.786	238,11
SIZE_2015	8.347.999	40.894.532.838	1.576.961.378	713.921.549	220,89
SIZE_2014	5.496.869	43.174.440.529	1.604.272.555	826.534.877	194,10
SIZE_2013	11.988.296	38.894.755.946	1.581.265.295	820.429.393	192,74
SIZE_2012	13.093.573	37.410.862.772	1.539.544.860	849.570.927	181,21
SIZE_2011	12.602.124	35.768.669.507	1.492.403.833	802.725.341	185,92

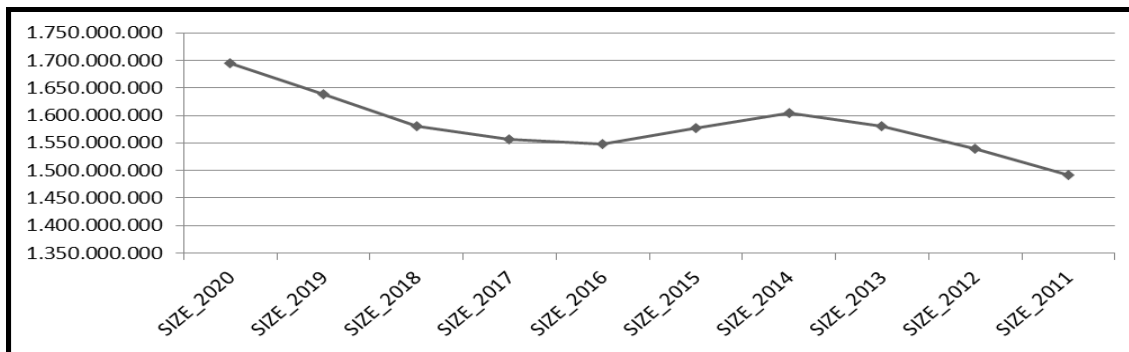
Sursa: Prelucrări proprii în Excel și SPSS

Analizând datele din **Tabelul nr.10** putem observa o creștere a ponderii activelor totale în cifra de afaceri. Excepție face anul 2019, când ponderea activelor totale în cifra de afaceri a fost de doar 178%, ca urmare a nivelului cifrei de afaceri înregistrat în acest an, de 920.720.778 lei

în valori medii anuale, cel mai ridicat din întreaga perioadă analizată.

Evoluția indicatorului SIZE pentru companiile cotate la Bursa de Valori București pentru perioada analizată (2011-2020) este prezentată în **Figura nr. 3**.

Figura nr. 3. Evoluția Activelor Totale în valori medii anuale pentru companiile cotate la Bursa de Valori București în perioada 2011-2020

Sursa: Prelucrări proprii în Excel și SPSS

Analizând graficul din **Figura nr. 3** putem observa o creștere semnificativă a activelor totale deținute de companiile cotate la Bursa de Valori București începând cu anul 2016, fapt ce se datorează investițiilor efectuate de companii în active imobilizate.

3.4. Analiza corelațiilor dintre cota efectivă de impozitare și dimensiunea companiilor

Pentru a analiza în ce măsură cota efectivă de impozitare este influențată de dimensiunea companiilor am

transformat cu ajutorul programului SPSS variabilele calitative în variabile numerice astfel: 1 companie mijlocie, 2 companii mari, 3 companii foarte mari, utilizând criteriile prevăzute în Legea nr.346/2004.

Rezultatele corelațiilor dintre cota efectivă de impozitare și dimensiunea companiilor stabilită luând în calcul cifra de afaceri sunt prezentate în **Tabelul nr. 11**, rezultatele corelațiilor dintre cota efectivă de impozitare și numărul mediu de salariați sunt prezentate în **Tabelul nr. 12**, iar rezultatele corelațiilor dintre cota efectivă de impozitare și valoarea activelor totale sunt prezentate în **Tabelul nr. 13**.

3.4.1. Analiza corelației dintre cota efectivă de impozitare și cifra de afaceri

Primul indicator luat în calcul pentru a studia în ce măsură dimensiunea firmei poate influența nivelul impozitării este cifra de afaceri. Gruparea companiilor

în funcție de nivelul cifrei de afaceri în 3 grupe: întreprinderi mici, mijlocii și mari ne permite identificarea corelațiilor dintre acest indicator și cota efectivă de impozitare calculată conform celor 4 formule detaliate anterior.

Tabelul nr. 11. Analiza corelațiilor dintre cota efectivă de impozitare și Cifra de afaceri

Anul	Valoare coeficient corelație Pearson/CA				Concluzii
	ETR1	ETR2	ETR3	ETR_LUNG LUNG	
2020	0,397*	0,405*	0,114	0,245	Corelație de intensitate mică, pozitivă
2019	0,010	0,034	0,157	0,177	Corelație inexistentă
2018	0,218	0,207	0,328*	0,182	Corelație inexistentă
2017	0,292*	0,338*	0,344*	0,077	Corelație de intensitate mică, pozitivă
2016	-0,78	-0,84	0,092	0,073	Corelație inexistentă
2015	-0,125	-0,180	0,286*	0,051	Corelație de intensitate mică, pozitivă
2014	0,125	0,123	0,242	0,069	Corelație inexistentă
2013	0,006	-0,017	0,373*	0,127	Corelație de intensitate mică, pozitivă
2012	0,261	0,242	0,291*	0,128	Corelație de intensitate mică, pozitivă
2011	0,250	0,218	0,302*	0,136	Corelație de intensitate mică, pozitivă

Sursa: Prelucrări proprii în Excel și SPSS

Conform analizei efectuate în SPSS cu privire la legătura ce există între dimensiunea firmei și cota efectivă de impozitare (**Tabelul nr. 11**) putem concluziona: cota efectivă de impozitare este influențată într-o mică măsură de dimensiunea companiilor, fapt ce confirmă ipoteza potrivit căreia companiile mari plătesc impozite pe profit mai mari.

3.4.2. Analiza corelației dintre cota efectivă de impozitare și numărul mediu de salariați

Din analiza corelațiilor dimensiunea firmei măsurată cu ajutorul indicatorului Număr mediu salariați și cota efectivă de impozitare (ETR) putem observa că între cele două variabile există o corelație de intensitate redusă, pozitivă, fapt ce confirmă ipoteza potrivit căreia companiile mari plătesc un impozit pe profit mai mare.

Tabelul nr. 12. Analiza corelațiilor dintre cota efectivă de impozitare și Numărul mediu de salariați

Anul	Valoare coeficient corelație Pearson				Concluzii
	ETR1	ETR2	ETR3	ETR_LUNG LUNG	
2020	0,374*	0,305*	0,123	0,328*	Corelație pozitivă de intensitate mică
2019	0,056	0,060	0,135	0,241	Corelație inexistentă
2018	0,149	0,151	0,202	0,198	Corelație inexistentă
2017	0,266*	0,308*	0,277*	0,183	Corelație pozitivă de intensitate mică
2016	0,020	0,038	0,162	0,159	Corelație inexistentă
2015	0,093	0,060	0,375*	0,193	Corelație pozitivă de intensitate mică
2014	0,241	0,233	0,328*	0,208	Corelație pozitivă de intensitate mică
2013	0,124	0,117	0,386*	0,293*	Corelație pozitivă de intensitate mică
2012	0,449*	0,441*	0,367*	0,231	Corelație pozitivă de intensitate mică
2011	0,438*	0,414*	0,351*	0,182	Corelație pozitivă de intensitate mică

Sursa: Prelucrări proprii în Excel și SPSS

Conform **Tabelului nr. 12** dimensiunea firmei măsurată cu ajutorul indicatorului număr mediu de salariați, influențează cota efectivă de impozitare într-o măsură mai mare în anii 2011, 2012, 2017, aspect confirmat de corelațiile stabilite pentru 3 formule de calcul, fapt ce denotă că în perioadele de criză economico-financiară firmele mai mari plătesc un impozit pe profit mai mare decât companiile de dimensiuni mai mici, care găsesc soluții mai rapide de reorganizare, de restructurare a activității. Corelația este de intensitate medie, sens pozitiv, fapt ce explică ipoteza potrivit căreia cu cât întreprinderile sunt mai mari cu atât nivelul de impozitare este mai ridicat, însă acest aspect este valabil doar în perioadele de criză economico-financiară. Pe termen lung, exceptând anii 2013 și 2020, între dimensiunea firmei și cota efectivă

de impozitare nu există corelații, prin urmare nu se confirmă ipoteza potrivit căreia companiile mari plătesc impozit pe profit mai mare.

3.4.3. Analiza corelației dintre cota efectivă de impozitare și total active

Al treilea indicator luat în calcul pentru a analiza în ce măsură cota efectivă de impozitare este influențată de dimensiunea companiilor este indicatorul SIZE sau Total Active, codificat în SPSS, cu valori cuprinse între 1 și 3, corespunzătoare celor 3 categorii de companii: mici, mijlocii și mari. Rezultatele corelațiilor dintre indicatorul SIZE codificat pentru fiecare an analizat și cota efectivă de impozitare (ETR1, ETR2, ETR3 și ETR pe termen lung) este detaliată în **Tabelul nr. 13**.

Tabelul nr. 13. Analiza corelațiilor dintre cota efectivă de impozitare și Total Active

Anul	Valoare coeficient corelație Pearson/SIZE				Concluzii
	ETR1	ETR2	ETR3	ETR_LUNG LUNG	
2020	0,479*	0,559*	0,244	0,201	Corelație de intensitate mică și medie pozitivă
2019	0,104	0,122	0,212	0,201	Corelație inexistentă
2018	0,172	0,188	0,285*	0,210	Corelație de intensitate mică, pozitivă
2017	0,170	0,248	0,245	0,217	Corelație inexistentă
2016	-0,028	-0,017	0,168	0,217	Corelație inexistentă
2015	0,064	0,053	0,345*	0,217	Corelație de intensitate mică, pozitivă
2014	0,141	0,149	0,284*	0,141	Corelație de intensitate mică, pozitivă
2013	0,128	0,185	0,295*	0,249	Corelație de intensitate mică, pozitivă
2012	0,324*	0,295*	0,280*	0,216	Corelație de intensitate mică, pozitivă
2011	0,219	0,209	0,253*	0,169	Corelație de intensitate mică, pozitivă

Sursa: Prelucrări proprii în Excel și SPSS

Analiza corelațiilor dintre cota efectivă de impozitare și dimensiunea companiilor măsurată cu ajutorul indicatorului SIZE confirmă ipoteza potrivit căreia cota efectivă de impozitare este influențată de mărimea companiilor, însă într-o mică măsură. Prin urmare și în acest caz companiile de dimensiuni mari înregistrează cote efective de impozitare mai mari.

3.5. Analiza corelațiilor dintre presiunea fiscală și dimensiunea companiilor

Pentru o analiză mai amănunțită a impactului dimensiunii firmei asupra nivelului de impozitare, cercetarea a fost extinsă asupra unei variabile mai complexe, respectiv nivelul presiunii fiscale, care ia în calcul nu doar cheltuielile cu impozitul pe profit curent

și amânat, ci și cheltuielile suportate de companii pentru angajații lor dar și alte cheltuieli cu impozite și taxe datorate bugetului de stat: cheltuieli cu impozitul pe dividende, impozite și taxe locale, cheltuieli TVA deductibilă/ nedeductibilă etc.

Rezultatele corelațiilor dintre presiunea fiscală și indicatorii ai dimensiunii companiilor pentru fiecare an analizat sunt prezentate în **Tabelul nr. 14**.

Conform **Tabelului nr. 14**, care centralizează corelațiile dintre presiunea fiscală în valori medii anuale și indicatorii ai dimensiunii companiilor, putem concluziona: între nivelul Activelor Totale și nivelul presiunii fiscale nu există nicio legătură, pentru nici unul din anii analizați; cu alte cuvinte, presiunea fiscală nu este influențată de activele totale deținute de companiile cotate la Bursa de Valori București.

Tabelul nr. 14. Analiza corelațiilor dintre presiunea fiscală și dimensiunea companiilor

Anul	Valoare coeficient Pearson			Concluzii
	Presiunea fiscală-Dimensiunea companiei			
	Nr.Mediu Salariați	Cifra de afaceri	Total Active	
2020	-0,291*	-0,365*	-0,15	Corelație negativă de intensitate mică în raport cu numărul mediu de salariați și cifra de afaceri
2019	-0,342*	-0,400*	0,072	Corelație negativă de intensitate mică în raport cu numărul mediu de salariați și cifra de afaceri
2018	-0,214	-0,352*	-0,104	Corelație negativă de intensitate mică în raport cu cifra de afaceri
2017	-0,275*	-0,291*	-0,187	Corelație negativă de intensitate mică în raport cu numărul mediu de salariați și cifra de afaceri
2016	-0,192	-0,348*	-0,183	Corelație negativă de intensitate mică în raport cu cifra de afaceri
2015	0,187	-0,127	-0,082	Corelație inexistentă
2014	0,195	-0,084	-0,10	Corelație inexistentă
2013	0,289*	-0,065	0,004	Corelație pozitivă de intensitate mică în raport cu numărul mediu de salariați
2012	0,262*	-0,085	0,008	Corelație pozitivă de intensitate mică în raport cu numărul mediu de salariați
2011	0,133	-0,054	0,021	Corelație inexistentă

Sursa: Prelucrări proprii în Excel și SPSS

Pentru anii 2012 și 2013 am identificat o corelație de intensitate mică, pozitivă între numărul mediu de salariați și nivelul presiunii fiscale, respectiv în cadrul companiilor mari, cu un număr ridicat de salariați nivelul presiunii fiscale este mai ridicat.

Situația se modifică începând cu anul 2016, când între presiunea fiscală și cifra de afaceri, respectiv între presiunea fiscală și numărul mediu de salariați identificăm o corelație de intensitate mică, negativă, respectiv cu cât companiile au un număr mai mare de salariați și un nivel mai ridicat al cifrei de afaceri cu atât nivelul presiunii fiscale este mai scăzut.

Concluzii

Prin intermediul acestui studiu am căutat să verificăm existența unei legături între presiunea fiscală și dimensiunea companiilor cotate la Bursa de Valori București pe segmentul principal. Studiarea literaturii de specialitate ne-a permis să identificăm factori care pot contribui la influențarea cotei efective de impozitare a companiilor și a presiunii fiscale, factori ce au fost incluși în cercetarea de față drept variabile predictoare.

Pentru a analiza nivelul de impozitare al companiilor am utilizat două variabile, respectiv cota efectivă de impozitare calculată luând în calcul patru formule identificate în literatura de specialitate națională și internațională și presiunea fiscală. Dimensiunea companiilor incluse în analiză s-a efectuat luând în calcul trei indicatori: cifra de afaceri, numărul mediu de salariați și valoarea totală a activelor, datele fiind preluate din situațiile financiare format Ministerul Finanțelor Publice pentru un orizont de timp de 10 ani (2011-2020).

Analiza descriptivă a cotei efective de impozitare a scos în evidență un nivel redus al impozitării companiilor incluse în eșantion cu o cotă medie de impozitare inferioară cotei legale din România (16%) și o pondere redusă a cheltuielii cu impozitul pe profit în cifra de afaceri de sub 1,5 procente pentru toți anii de referință analizați.

În ceea ce privește nivelul presiunii fiscale, putem observa că în perioada 2011-2015 nivelul acesteia s-a menținut în limite relativ constante, în medie 11 procente, însă începând cu anul 2016 nivelul presiunii fiscale a crescut semnificativ de la an la an, anul 2020 marcând cel mai ridicat nivel al presiunii fiscale, cu o valoare medie anuală de 30,61%.

Și în ceea ce privește nivelul cifrei de afaceri putem observa o evoluție constantă în perioada 2011-2014, urmată de o descreștere a acestui indicator în perioada 2015-2018, o creștere semnificativă a cifrei de afaceri în anul 2019 urmată de o descreștere a cifrei de afaceri în anul 2020, consecință a măsurilor restrictive luate de Guvern în ceea ce privește activitatea multor companii.

În cadrul companiilor cotate la Bursa de Valori București în perioada analizată 2011-2020 putem observa o descreștere constantă a numărului mediu de salariați. Astfel, dacă în anul 2011 numărul mediu de salariați în valori medii anuale a fost de 1230 persoane, la finele anului 2020 acest indicator a scăzut semnificativ la 836 persoane.

În ceea ce privește evoluția indicatorului SIZE, determinat ca sumă a activelor imobilizate, activelor circulante și cheltuieli în avans, putem observa o creștere constantă, în medie de 10 procente de la an la an, fapt care se datorează investițiilor efectuate de companii în imobilizări corporale.

Analiza corelațiilor dintre cota efectivă de impozitare și dimensiunea companiilor scoate în evidență o corelație de

intensitate mică, pozitivă, fapt ce corespunde ipotezei potrivit căreia companiile mari plătesc un impozit pe profit mai mare.

Analiza corelațiilor dintre presiunea fiscală și dimensiunea companiilor scoate în evidență o corelație de intensitate mică, negativă, fapt ce corespunde ipotezei potrivit căreia cu cât companiile sunt mai mari cu atât nivelul presiunii fiscale este mai mic.

În ceea ce privește limitele studiului nostru putem include caracterul descriptiv al cercetării, dimensiunea redusă a eșantionului format din cele 62 de companii cotate la Bursa de Valori București, sector principal, precum și nivelul scăzut de reprezentativitate în ceea ce privește toate companiile românești active. Toate aceste limitări constituie direcții de cercetare viitoare alături de includerea în analiză și a altor factori de influență ai presiunii fiscale precum: domeniul de activitate, indicatori ai guvernantei corporative, opinia de audit etc.

BIBLIOGRAFIE

1. Armstrong, C.S., Blouin, L., Larker, D.F. (2012), The incentives for tax planning, *Journal of Accounting and Economics*, vol.53, pp. 391-411
2. Bauman, C., Schadewald, M. (2001), Impact of foreign operation on reported effective tax rates: interplay of foreign taxes, U.S. taxes and U.S. GAAP, *Journal of International Accounting, Auditing & Taxation*, no. 10, pp. 177-196
3. Callihan, D. (1994), Corporate Effective Tax Rates: A Synthesis of the Literature, *Journal of Accounting Literature*, no. 13, pp.1-43
4. Chen, S., Chen, X., Cheng, Q., Shevlin, T. (2010), Are Family Firms more Tax Aggressive than Non-family Firms?, *Journal of Financial Economics*, no. 91, (1), pp.41-61
5. Derashid, C. Z. (2003), Effective tax rates and the industrial policy hypothesis: evidence from Malaysia, *Journal of International Accounting, Auditing & Taxation*, no. 12, pp.45-62
6. Joshua Aronmwan, E. & Okafor, C. (2019), Corporate tax avoidance: Review of measures and prospects, *International Journal of Accounting & Finance*, Vol 8, No. 2, pp. 21-42
7. Gupta, S., Newberry, K. (1997), Determinants of the Variability in Corporate Effective Tax Rates: Evidence from Longitudinal Data, *Journal of Accounting and Public Policy*, vol.16, no. 1, pp.1-34
8. Istrate, C. (2021), Despre măsurarea presiunii fiscale la nivelul firmelor cotate pe piața alternativă a Bursei de Valori București, *Audit Financiar*, vol. XIX, nr.1(161), pp.72-91
9. Kraft, A. (2014), What Really Affects German Firms' Effective Tax Rate?, *International Journal of Financial Research*, 5(3)
10. Md Noor, R., Fadzillah, N. S. M. and Mastuki, Nor'Azam (2010), Corporate Tax Planning: A Study on Corporate Effective Tax Rates of Malaysian Listed Companies, *International Journal of Trade Economic and Finance*, Vol. 1, No. 2
11. Nicodeme, G. (2001), Computing Effective Corporate Tax Rates: Comparison and Results. *Economic Paper No. 153*
12. Siegfried, J. (1972), The relationship between economic structure and the effect of political influence: Empirical evidence from the federal corporation income tax program, University of Wisconsin: Ph.D. dissertation
13. Zimmerman, J. (1983), Taxes and firm size, *Journal of Accounting and Economics*, 5(2), pp.119-149